

Koosmõju saavutamine ennetustöös

Eesti valdkondadeülese ennetuse kontseptsiooni rakendamine

Ain Peil

Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonna nõunik

Lähtekohad

- **Märkimisväärne osa sotsiaal- ja terviseprobleemidest on omavahel seotud ja ennetatavad. Kui nende probleemide algallikad on samad, siis tuleb ennetusse panustada valdkondade üleselt.**
- Süsteemse ja eri valdkondade üleselt koordineeritud ennetustegevusega väldime tegevuste dubleerimist, vähendame koormust, ressursside vajadust ja vajadust ennetustegevuste järele.
- **Sealjuures on endiselt vajalik, et asutused tegeleksid valdkonnaspetsiifiliste ennetustegevustega nagu näiteks tuleohutusse panustavate kampaaniate ja turvalise seksuaalkäitumise õpetamisega.**

Ennetuse käsitletus

- Ennetus keskendub elanikkonna teadmisi, hoiakuid ja käitumist suunavate tegurite komplekssele mõjutamisele ning lähtub parimatest olemasolevatest teadmistest käitumise või terviseprobleemi tekketeguritest.
- **Ennetus on oluline inimese terve elukaare vältel, kuid riskikäitumise ja vaimse tervise probleemide ennetuse osas on prioriteetlik aga lastel ja noortel.**
- Tõhusa ennetuse mõju kandub üle täiskasvanuikka – suurendab elu jooksul inimese heaolu, parandab toimetulekut ja mõjutab tervisekäitumist.

Tänane päev ennetuses

Ennetustegevuse tulemused ei ole kohe nähtavad ja mõju on raskesti mõõdetav, mistõttu puudub arusaam esmatasandi ennetuse tähtsusest kui olulisest eelarvekoormuse vähendajast.

Eri osapooled küll teostavad mitmeid ennetustegevusi, kuid erinevatest põhimõtetest lähtuvalt, reeglina ühe valdkonna piires, ilma tulemuste hindamiseta ning aastate lõikes ebaühtlases mahus.

Vabaühenduste panus ennetusalasesse tegevusse ei ole koordineeritud, rahastus on ebaselge (sh ministeeriumide poolt omavahel ühtlustamata alustel), rahastatakse ja viiakse ellu tegevusi, mille mõjususe kohta info puudub.

Miinimumstandardid teenuste ja sekkumiste kvaliteedi tagamiseks on ebapiisavad või puuduvad üldse.

Millist probleemi me hetkel lahendame?

Eestis ei ole ennetus kõigile selgelt arusaadav ja eesmärgistatud ning puuduvad kokkulepped, millist rolli erinevad asutused omavad ning kuidas mingil moel süsteemi panustavad või panustama jätavad. Samuti puuduvad vajalikud ressursid ja tugi sekkumiste planeerimiseks, elluviimiseks ja mõjude hindamiseks.

Selle tagajärjel jäävad paljud probleemid ennetamata ning me oleme sunnitud tegelema tagajärgedega, milleks meil pole ressursi.

Kas on ideaalset süsteemi?

An ideal system could be like this:

The funding body [...]

A public registry of interventions or programmes

A prevention-specific training programme for professionals

“Promising”

Effective

International and European Standards (EDPQS)

An accreditation system (CZ)

Funding for better evaluations

Funding for large scale implementation

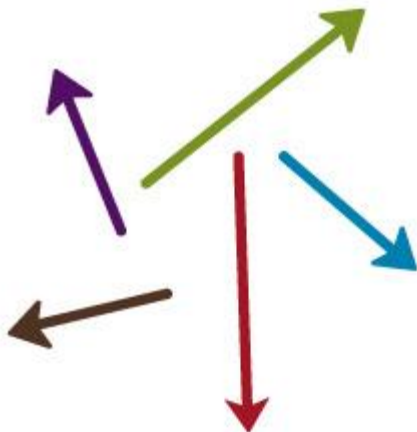

Funding for NGOs that have accredited professionals

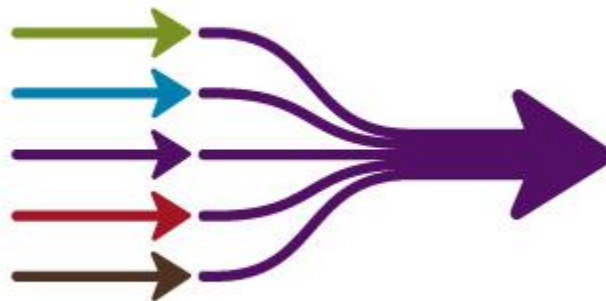
iscte-iu

A “club” of implementers and professionals: mentoring, support, code

Kuidas edasi?

Strateegilised eesmärgid

Ennetustegevuste elluviimine on haldusalade üleselt prioriteetne ja hästi koordineeritud valdkond

Tagatud on piisavad ressursid valdkonna koordineerimiseks, mõjusate sekkumiste elluviimiseks, spetsialistide kvaliteedi arendamiseks ja tegevuste mõjude hindamiseks

Osapooled teevad tegevuste planeerimisel ja rakendamisel koostööd, omavad selget arusaama oma rollist ning läbiviidud ennetustegevuste tulemustest

Ennetustegevuste rahastus on läbipaistev, jätkusuutlik ning tagatud on välisrahastuse lõppemisel pikaajaline tugi.

On loodud ning kinnitatud miinimumstandardid teenuste ja sekkumiste kvaliteedi tagamiseks

Kuidas tagada süsteem Eestis?

Ennetuse riiklik juhtimine
ja rahastamine

Suunised ja standardid

Sekkumised

Ennetusspetsialistid

Paljulubav
Rahastus mõjude
hindamiseks

Tõendatud
Kättesaadavuse
laiendamine

Koolitus
Väljaõpe ja
täiendõpe

Akrediteering
Kvaliteedisüsteemi
väljatöötamine

Rakendajate ja spetsialistide jooksev tugi, sh mentorlus,
supervisioon, tegevusjuhendid

SEN, LKN ja UEVK ühiskomisjon

- 1) Prioriteetidid ja suunised
- 2) RES rahastusettepanekud
- 3) Tulemuste ja protsesside hindamine

Kompetentsikeskus

- 1) Valdonna teadus- ja arendustöö
- 2) Tõendus põhiste sekkumiste maaletoomine, testimine ja kohaldamine
- 3) Sekkumiste mõjude hindamine
- 4) Rakendajate pädevuse arendamine ning nende toetamine
- 5) Olukorra ja vajaduste kaardistamine
- 6) Valdonna arendamiseks ettepanekute ja soovitude tegemine

Ennetust ellu viivad asutused ja inimesed

Mis on töös olevad tegevused?

Otsusetegijate heakskiit ennetuse põhimõtetele

Kolme seotud valitsuskomisjoni ühendamine

Ühiskomisjoni tööpõhimõtetes kokkuleppimine

Põhimõtete elluviimiseks tegevuskavade koostamine

Kompetentsikeskuse mudeli väljatöötamine, arendusvajaduste väljaselgitamine

Ressursivajaduste kaardistus ja ettepanekute tegemine sekkumiste rahastamiseks

Kohaliku ja spetsialisti tasandi toetamine ennetustegevuste tõhustamisel

Ennetuse põhimõtetes kokku leppimine

- **Valdkonnaüleses ennetuses on prioriteetseks sihtrühmaks lapsed ja noored.**
- Koostame ja kinnitame valdkonnaülese ennetuse pikaajalise poliitikaülese tegevusraamistiku.
- **Valdkonnaüleses ennetuses eelistame tulemuslike sekkumisviiside elluviimist ja loome tingimused lootustandvate sekkumisviiside tõhususe uurimiseks, et suunata olemasolev ressurss positiivsete tulemuste saavutamisse ja negatiivsete tagajärgede ärahoidmisele.**
- Keskendume ennetustegevuste elluviijate pädevuse tõstmisele.
- **Ennetus toimub ennekõike kohalikul tasemel, st maakondlike koostöökogude ning kohaliku omavalitsuse juhtimisel.**

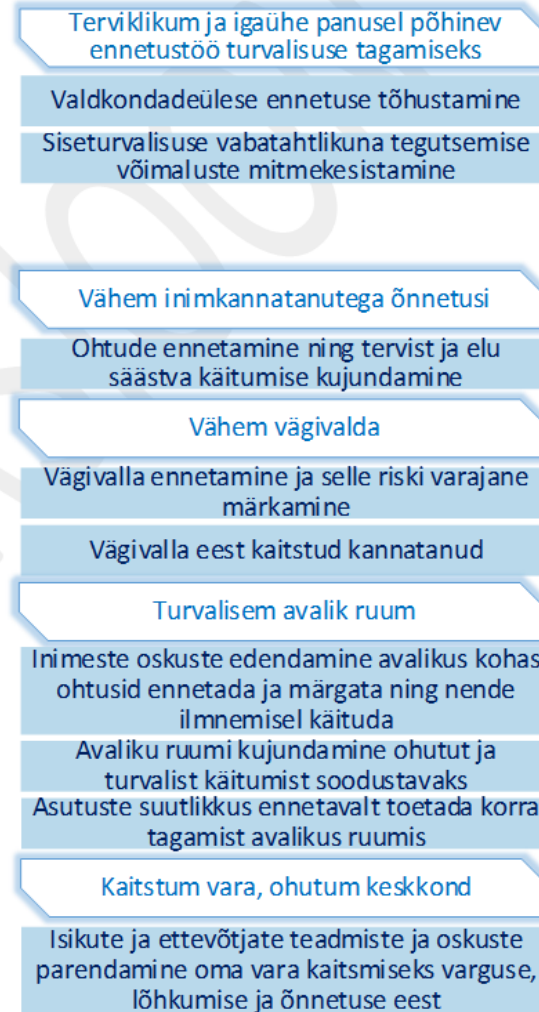

OLUKORRA KIRJELDUS, OLULISEMAD PROOVIKIVID

ALAMEETMED EHK PROGRAMMI TEGEVUSED JA VÕIMEKUSED

SEOTUD POOLED

SIM, PPA, PÄA, SKA, RAM, SOM, SOM SKA, TAI, HTM, ENTK, JUM, KAM, MEM, Riigikantselei, Kaitseliit, siseturvalisuse vabatahtlikud, KOV-d, EAPK, NV, PL, VTA, PMA

SIM, PPA, PÄA, KAPO, SOM, TAI, JUM, EKEI, KOV-d, Riigikantselei, HTM, MKM, KAM, VÄM, MEM, HÄK, RiKS, KEA, TEA, RIA, VETA, MNT, TTJA, Eesti Pank

SIM, PPA, PÄA, SOM, SOM SKA, TAI, KUM, HTM, JUM, hoolekandetasutused, KOV-d

SIM, PPA, PÄA, KAPO, SOM, TAI, JUM, MNT, KOV-d

SIM, PPA, PÄA, SKA, SOM, TAI, JUM, Kutsukoda, ETEL, KOV-d

1. Loodud on püsivad kogukonnakesksel lähenemisel ja võrgustikel põhinevad koostöövormid ja kokku on lepitud selged vastutajad kohalikul ja riiklikul tasandil ennetuse tegevuste kavandamiseks, elluviimiseks ja tulemuste mõõtmiseks.

2. Rakendatud on ennetustegevused kooli, kogukonna ning perekonna tasandil. Tegevuste elluviimisel eelistatakse toimivaid sekkumisi ning panustakse sekkumiste mõju hindamisse. Loobutud on ennetustegevustest, mis ei anna tulemusi. Elanike teadmised, oskused ja hoiakud riskikäitumise ennetamisel on paranenud.

Mis on olnud senised õppetunnid?

Kas on vaja
kontseptsiooni
või koosloomet?

- Koosloome pikendab protsessi, mille käigus otsime tasakaalu erinevate huvide ja arvamuste vahel

Kuhu suunasime
oma tähelepanu?

- Fookust mõjutavad poliitilised huvid (nt lapsed ja noored, uimastid, turvalisus) ja seoste loomine erinevate valdkondade vahel

Kuidas leppida
kokku vajadustes,
mida lahendada?

- Vajadused erinevad asutuste vahel ja läbi eri tasandite. Lahendusi ja tööriistu on vaja et jõuda kõigi sidusrühmadeni

<https://www.siseministeerium.ee/et/eesmark-tegevused/ennetustegevus/valdkondadeulene-ennetustegevus>

<https://www.siseministeerium.ee/et/STAK2030>

Tänan tähelepanu eest!

ain.peil@siseministeerium.ee

[Tel. 612 5262](tel:6125262)

